

Đến với Cù Lao Chàm, du khách không những thưởng ngoạn phong cảnh như tuyệt đẹp với biển xanh, cát trắng, nắng vàng cùng những rặng san hô tuyệt đẹp, mà du khách còn bị thu hút bởi những giá trị văn hoá tinh thần, các hình thái văn hoá phi vật thể vốn đặc biệt ở lưu vực biển, thềm lục địa, sâu kín trong cuộc sống đời thường của các thế hệ cư dân vùng biển đảo, mà trong đó lưu vực là một trong những lưu vực tiêu biểu của cư dân xã đảo này. Lưu vực năm nay diễn ra trong 2 ngày 23-24/4/2012 (tức ngày mùng ba và mùng bốn tháng âm lịch).

Vì c tôn sùng, tín bái cá Ông là một tập tục có từ lâu đời của cư dân vùng ven biển miền Trung Việt Nam. Có thể nói, nơi nào có người dân sinh sống làm ăn thì nơi đó có lăng Ông để thờ cá Ông. Quan niệm của những người đánh cá cho rằng, cá Ông là vị thần biển có nhân tính, thường xuất hiện cứu vớt những người bị nạn trên biển, là vị cứu tinh kịp thời của dân chúng trên vùng biển mênh mông khi gặp nguy tai. Vì vậy, khi có cá Ông (lò y) do đánh nhau với cá mập, cá xà, trôi dạt vào bờ thì người ta có nhiệm vụ phải làm đám tang đúng theo sách Thập mai gia lễ, sau đó chôn cất và đưa xác vào lăng thờ cúng. Trước đây, nhà nước phong kiến Việt Nam cũng công nhận vai trò quan trọng của cá Ông đối với người dân, nên đã thiết lập ban sắc phong, gia tặng một là “Nam Hải Cù Lao Chàm Lĩnh tôn thần” và cho người dân khắp nơi xây lăng thờ miếu để thờ.

Ở Cù Lao Chàm, khi người dân phát hiện được xác cá ông lưu giữ thì thường đem mai táng tại Bãi Ông (thôn Bãi Ông), vì nơi đây bãi biển có đất đỏ và có đất đai rộng rãi nên rất thuận lợi cho việc mai táng. Sau khi chôn được 3 năm, người ta đào lấy xác cá ông, dùng rượu rửa sạch và thắp hương thờ tại lăng Ông ở Bãi Làng.

Hàng năm, trước khi chuồn biển ra khơi đánh bắt cá voi nam, người dân Cù Lao Chàm thường tổ chức lễ cúng tại lăng Ông gọi là lễ cừ u ngừ. Lễ này được tổ chức khá quy mô với sự tham gia của cư dân vùng biển sinh sống trên đảo và đồng đảo người dân ở các vùng lân cận. trong ngày

Lò, ngoài việc cúng tế, người ta còn tổ chức hát bả trèo mà người dân địa phương quen gọi là hát chèo (hát bả trèo hay hát chèo là ví a hát ví a còm chèo dĩa n tĩ dĩa ng tác chèo thuy n, chỉ không phải là nhĩ hát chèo ở miền Bắc).

Hát bả trèo trong Lò Cù u ngò (Nguồn ảnh internet)

Lò cúng cù u ngò được diễn ra theo nghi thức tổ lễ truyền thống và có thể bao gồm nay cạ địa phương. Lễ tế thần diễn ra trong hai ngày, ngày đầu người ta tổ chức bày trí trên thiềm trong lẫm; đến tối thì tiến hành cúng lễ túc (còn gọi là lễ cáo yết hay lễ tiễn thần). Sang ngày hôm sau thì tổ chức lễ nghinh thần. Đến tiến hành lễ nghinh, người ta làm một kiệu thần rồi đi lên một chiếc thuyền lớn, trên thuyền trang trí cờ hoa, cờ hội rất là lung lay. Ngoài ra, còn bố trí chiêng trống, đi nhấc đi phở trong lễ nghinh thần. Sau khi nghinh thần về người ta tiến

hành cúng âm linh, cầu an. Lễ cúng âm linh kéo dài khoảng hơn một giờ, sau đó người ta hoá vàng mã và tiếp tục phần lễ ông Ngõc Lân Nam Hải. Lễ tế Ông thờ ông bao gồm ba phần chính đó là sớ hiên lễ, á hiên lễ và chung hiên lễ; Trong lễ cúng bao giờ cũng có xướng tụng, đọc văn tế và đi gia lễ. Thành phần tham dự chủ yếu trong lễ tế là các chức sắc tu sĩ, cư dân địa phương và người dân ở các vùng lân cận. Thông thường sau khi kết thúc lễ là phần hát chèo bẻ trèo, trình diễn nghi lễ ta còn tiếp tục hát bài 6,7 ngày. Sau lễ cầu mưa, người dân thường trình diễn các hoạt động thể thao vui chơi giải trí như: đua thuyền, lắc thùng chai, kéo co...

Mục đích chính của lễ cúng cầu mưa và hát bẻ trèo là nhân lúc trình diễn khi ra khơi, người ta tiếp tục cúng ông Nam Hải và chủ thuyền để cầu mong làng xóm bình yên, ngư dân ra khơi được thuận buồm xuôi gió, đánh bắt được nhiều hải sản. Lễ cầu mưa ở Cù Lao Chàm là một trong những lễ hội dân gian truyền thống tiêu biểu của xứ Cù Lao; Đây là một lễ hội gắn liền với tín ngưỡng sông nước của đại đa số nhân dân làm nghề biển nên mỗi khi tiếp tục được thu hút đông đảo quần chúng tích cực tham gia. Qua lễ hội này có thể thấy được sự phong phú, đa dạng về các hoạt động văn hoá lễ hội ở Cù Lao Chàm.

Ban quản lý du lịch Cù Lao Chàm